

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΙΑΣ

EARLY STEPS:

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Προάγοντας τον υγιεινό τρόπο ζωής και την κοινωνική αλληλεπίδραση μέσω δραστηριοτή- των φυσικής αγωγής στην προσχολική ηλικία

Το Τμήμα Βρεφονηπιοκομίας, του ΑΤΕΙ Θεσ/νίκης, είναι το Συντονιστικό Ίδρυμα του Προγράμματος Σωκράτης, δράση Comenius 2.1, με τίτλο "Early Steps", με Συντονίστρια του Προγράμματος την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια κ. Ευρυδίκη Ζαχοπούλου. Το πρόγραμμα "Early Steps" είναι από τα ελάχιστα Ευρωπαϊκά Διακρατικά Προγράμματα που αφορούν την Προσχολική Αγωγή. Οι άξονες ανάπτυξης του Προγράμματος "Early Steps" βασίστηκαν στην κύρια επιδίωξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την εκπαίδευση που είναι η προώθηση της ποιοτικής εκπαίδευσης (ΕΕ C 25 E της 29.1.2002, σ. 531). 'Early Steps' σημαίνει "Προάγοντας τον υγιεινό τρόπο ζωής και την κοινωνική αλληλεπίδραση μέσω δραστηριοτήτων φυσικής αγωγής στην προσχολική ηλικία".

Το "Early Steps" έχει συνολική διάρκεια τρία χρόνια (10/2004-09/2007) και συμμετέχουν συνολικά 14 εκπαιδευτικά ιδρύματα από 5 Ευρωπαϊκές χώρες (Ελλάδα, Αγγλία, Φιλανδία, Ιταλία, Κύπρος).

Οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα "Early Steps"

Τέσσερα Ευρωπαϊκά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα συμμετέχουν στο "Early Steps": ΑΤΕΙ Θεσ/νίκης, Roehampton University (Αγγλία), University of Jyväskylä (Φιλανδία) και Πανεπιστήμιο Κύπρου. Ακόμη, 10 κέντρα Προσχολικής Αγωγής των 5 συμμετεχόντων χωρών (Ελλάδα, Αγγλία, Φιλανδία, Κύπρος και Ιταλία) είναι εταίροι του προγράμματος. Από κάθε χώρα συμμετέχουν δύο κέντρα Προσχολικής Αγωγής.

Οι ακαδημαϊκοί που απαρτίζουν την επιστημονική ομάδα του "Early Steps" είναι: η κ. Ευρυδίκη Ζαχοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια (ΑΤΕΙ Θεσ/νίκης), ο Mr Ian Pickup, Senior Lecturer (Roehampton University), ο Mr Jarmo Liukkonen, Associate Professor (University of Jyväskylä), και η κ. Νίκη Τσαγκαρίδου, Επίκουρος Καθηγήτρια (Πανεπιστήμιο Κύπρου). Στην εκπαιδευτική ομάδα του "Early Steps" συμμετέχουν 4 εκπαιδευτικοί Προσχολικής Αγωγής από κάθε χώρα, δηλαδή ενός συνολικός αριθμός 20 εκπαιδευτικών από 5 Ευρωπαϊκές χώρες, και 500 παιδιά ηλικίας 4-5 ετών είναι οι υπόλοιποι συμμετέχοντες του "Early Steps".

Κύριες φάσεις του "Early Steps"

Το χρονοδιάγραμμα των δραστηριοτήτων του "Early Steps" περιλαμβάνει:

1ος χρόνος (10/2004 – 8/2005)

- Συγγραφή των μαθημάτων Φυσικής Αγωγής "Early Steps" από την επιστημονική ομάδα
- Επιμόρφωση εκπαιδευτικών

2ος χρόνος (9/2005 – 7/2006)

- Εφαρμογή του "Early Steps" στα 10 Κέντρα Προσχολικής Αγωγής από την εκπαιδευτική ομάδα

3ος χρόνος (8/2006 – 9/2007)

- Αναθεώρηση των μαθημάτων Φυσικής Αγωγής "Early Steps"
- Έκδοση του προγράμματος
- Διάδοση των αποτελεσμάτων

α) Η πρώτη φάση περιελάμβανε τον σχεδιασμό και την συγγραφή ενός καινοτόμου προγράμματος Φυσικής Αγωγής για παιδιά προσχολικής ηλικίας, με κύριες επιδιώξεις: Εξοικείωση με τον υγιεινό τρόπο ζωής. Ένα πρόγραμμα φυσικής αγωγής μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά: 1) να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα της άσκησης για την υγεία, 2) να εκτιμήσουν την ανάγκη διατήρησης καλής φυσικής κατάστασης, 3) να μάθουν τη σπουδαιότητα της υγιεινής διατροφής, και 4) να αναγνωρίζουν τις υγιεινές τροφές.

Την αποδοχή και τον σεβασμό των ατομικών διαφορών. Μέσω της συμμετοχής σε κινητικές δραστηριότητες, τα μικρά παιδιά μαθαίνουν να παίζουν και να σχηματίζουν ζευγάρια ή ομάδες με όλα τα παιδιά της τάξης τους, ανεξαρτήτως ατομικών διαφορών. Η συμμετοχή σε ομαδικές φυσικές δραστηριότητες οδηγεί τα παιδιά στο να αντιδρούν εύκολα στις προσεγγίσεις των άλλων παιδιών κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, να αποδέχονται τις ιδέες των άλλων παιδιών και να μοιράζονται τις δικές τους, να αναλαμβάνουν τον ρόλο του αρχηγού ή να ακολουθούν άλλο αρχηγό, όταν παίζουν.

Οι δύο αυτές επιδιώξεις θα επιτευχθούν με την οργάνωση κινητικών δραστηριοτήτων που βασίζονται στη δημιουργική μάθηση και στη διαθεματική διδασκαλία, ενώ τον κύριο όγκο των δραστηριοτήτων καλύπτουν δραστηριότητες παιγνιώδους μορφής, όπου δίνονται στα παιδιά ευκαιρίες να πειραματιστούν με ποικίλες καταστάσεις, εξερευνώντας και ανακαλύπτοντας τις διάφορες έννοιες. Το πρόγραμμα κινητικών δραστηριοτήτων περιλαμβάνει 48 πλάνα μαθημάτων, και η χρονική διάρκεια του κάθε μαθήματος είναι 40 – 45 λεπτά.

β) Η δεύτερη φάση του "Early Steps" περιελάμβανε την οργάνωση Επιμορφωτικών Σεμιναρίων Συνεχιζόμενης Κατάρτισης για εκπαιδευτικούς Προσχολικής Αγωγής έτσι ώστε να τους καταστήσει ικανούς να εφαρμόσουν το καινοτόμο προτεινόμενο πρόγραμμα Φυσικής Αγωγής. Οι 20 εκπαιδευτικοί Προσχολικής Αγωγής επιμορφώθηκαν μέσω δύο Σεμιναρίων Κατάρτισης: το 1ο Επιμορφωτικό Σεμινάριο διεξήχθη στο University of Jyväskylä (Φιλανδία), 8-10 Απριλίου 2005, και τα θέματά του επικεντρώθηκαν στο θεωρητικό υπόβαθρο του προγράμματος.

Το 2ο Σεμινάριο διεξήχθη στις 27-29 Μαΐου 2005, στο Athos Palace, Κρουσπηγή, Ν. Χαλκιδικής, και αναπτύχθηκαν θέματα που αφορούσαν στις στρατηγικές και στα μοντέλα διδασκαλίας, καθώς και στην ανάλυση του ρόλου και της συμπεριφοράς του διδάσκοντα σε προγράμματα φυσικής αγωγής για την προσχολική ηλικία.

γ) Η τρίτη φάση του "Early Steps" ήταν η καθοριστικότερη και περιελάμβανε την εφαρμογή των μαθημάτων Φυσικής Αγωγής στα συμμετέχοντα Κέντρα Προσχολικής Αγωγής. Η εφαρμογή είχε διάρκεια οκτώ μήνες και συμμετέχει σ' αυτό ένας συνολικός αριθμός 500 παιδιών, ηλικίας 4-5 ετών, από τις 5 χώρες.

Για την μελέτη της αποτελεσματικότητας του σχεδιασμού και της εφαρμογής των μαθημάτων "Early Steps" εφαρμόστηκε διαδικασία αξιολόγησης που περιελάμβανε τα ακόλουθα στάδια: 1) αρχική αξιολόγηση (αξιολόγηση του σχεδιασμού του προγράμματος και αξιολόγηση των επιμορφωτικών σεμιναρίων), 2) αξιολόγηση εφαρμογής του προγράμματος από τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς των συμμετεχόντων παιδιών και από τα ίδια τα παιδιά, και 3) τελική αξιολόγηση επίτευξης των στόχων του προγράμματος.

Ενδεικτικά δεδομένα από την ποιοτική αξιολόγηση του "Early Steps": συνεντεύξεις γονέων και εκπαιδευτικών

Παρατίθενται, στη συνέχεια, κάποια ενδεικτικά δεδομένα για την επίδραση του προγράμματος στη συμπεριφορά των παιδιών, όπως αυτή αξιολογήθηκε από τους γονείς των παιδιών και τους εκπαιδευτικούς. Τα δεδομένα αυτά αποτελούν μέρος της ποιοτικής αξιολόγησης του "Early Steps" στις 5 συμμετέχουσες χώρες.

Αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών

Όσον αφορά τις επιδράσεις του προγράμματος "Early Steps" στα παιδιά, οι εκπαιδευτικοί είπαν:

- Οφελήθηκαν παιδιά που δεν ήταν εξοικειωμένα με την κίνηση, που δεν έβγαιναν καν από το σπίτι. Έφυγε ο φόβος τους και οι αναστολές για κίνηση.
- Τα παιδιά ξέρουν πια πότε και πως θα γίνουν ομάδα. Στην αρχή είχαμε δυσκολίες όχι τόσο να χωριστούν σε ομάδες, αλλά να δουλέψουν, να οργανωθούν και να συνεργαστούν μέσα στις ομάδες. Τώρα με μια απλή εντολή οργανώνονται.

Όσον αφορά τις επιδράσεις του προγράμματος "Early Steps" στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, οι εκπαιδευτικοί είπαν:

- Διαπίστωσα στην πράξη ότι μπορεί να παραχθεί γνώση μέσα από τη γυμναστική και το παιχνίδι. Ότι η γνώση δεν έρχεται μόνο μέσα από την τάξη με τη γραφή, την ανάγνωση, την ζωγραφική κτλ.
- Νομίζω ότι απέκτησα ειδικές γνώσεις. Έμαθα μια εντελώς διαφορετική προσέγγιση της διαθεματικής διδασκαλίας

Αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις των γονέων

Όσον αφορά τις επιδράσεις του προγράμματος "Early Steps" στη συμπεριφορά των παιδιών απέναντι στη διατροφή, οι γονείς είπαν:

- «Και τις προάλλες έφαγε για πρώτη φορά μανταρίνι και πιστεύει ότι έγινε πάρα πολύ δυνατός, ότι έχει πάρα πολλές βιταμίνες και ότι έχει μεγαλώσει πάρα πολύ».

- «Ρωτάει συνέχεια τι έχει το κάθε φαγητό, σε τι βοηθάει και θέλει να του λέμε για τα φρούτα, για τα λαχανικά, για τα πάντα, τον ενδιαφέρει πάρα πολύ. Βλέπω μια τρομερή αλλαγή στον Γιάννη, έχω εντυπωσιαστεί πραγματικά από αυτό που βλέπω στο παιδί μου, βλέπω τρομερή διαφορά».

Όσον αφορά τις επιδράσεις του προγράμματος "Early Steps" στην συμπεριφορά των παιδιών απέναντι στην άσκηση, οι γονείς είπαν:

- Τις έχω πιάσει κάποια απογεύματα να κάθονται, να κρατά η μία ένα χαρτί να κάνει την δασκάλα και να λέει «κάνει καλό όταν τρέχουμε;» «κάνει», απαντά η άλλη «μπράβο» «κάνει καλό όταν κάνουμε γυμναστική και χτυπάει γρήγορα η καρδιά μας;» «κάνει» «μπράβο» «Αυτό το παιχνίδι το παίζουν τώρα τελευταία πολλές φορές. Και μένα με ρωτάνε και τον μπαμπά τους, Σήμερα εκεί που τρώγαμε το πρωινό ξαφνικά τον ρωτάνε «όταν ξυπνάς χτυπάει δυνατά η καρδιά σου;»
- «Καθόμαστε τέσσερα άτομα τώρα και κάνουμε ασκήσεις στο σπίτι...τον ακούμε γιατί πιστεύω ότι κάνει καλό. Βάζει και την μικρή του αδερφή η οποία βέβαια είναι πολύ μικρή, μας βάζει να περπατάμε σαν τον γίγαντα σαν τον νάνο, να κάνουμε κάποιες διαδρομές ανάμεσα από εμπόδια, να πηδάμε πάνω από εμπόδια».

Συμπεράσματα

Όπως φαίνεται και από το χρονικό οργανόγραμμα του "Early Steps", το πρόγραμμα πλησιάζει στην ολοκλήρωση των δύο πρώτων χρόνων ζωής του. Στη φάση αυτή, με την εφαρμογή της αξιολόγησης, θα φαινόταν, πλέον, αν τα μαθήματα που συνέγραψε η επιστημονική ομάδα των ακαδημαϊκών του προγράμματος, ανταποκρινόταν στους προκαθορισμένους στόχους που είχαν τεθεί και αν πράγματι ανταποκρινόταν στις ανάγκες των συμμετεχόντων παιδιών. Τα προκαταρκτικά αποτελέσματα από τα δεδομένα που συλλέχθηκαν στις 5 Ευρωπαϊκές χώρες, μας κάνουν να είμαστε αισιόδοξοι και να πιστεύουμε ότι έχει γίνει προσέγγιση της επίτευξης των στόχων του προγράμματος "Early Steps". Η τελική, βεβαίως, κρίση θα μπορεί να διατυπωθεί όταν θα ολοκληρωθεί η επεξεργασία όλων των δεδομένων.

Στα πλαίσια του "Early Steps" θα εκδοθεί ένα βιβλίο, που θα περιέχει το προτεινόμενο πρόγραμμα Φυσικής Αγωγής "Early Steps" για την Προσχολική Εκπαίδευση, και θα εκδοθεί σε τέσσερις γλώσσες – Ελληνικά, Αγγλικά, Ιταλικά και Φιλανδικά. Έχει σχεδιαστεί, ακόμη, η ιστοσελίδα του "Early Steps", έτσι ώστε να υπάρχει διαθέσιμο υλικό για τους εκπαιδευτικούς προσχολικής αγωγής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (<http://earlysteps.teithe.gr>). ■